

HISTORIEN OM TO KVINDEPORTRÆTTER

Hvorfor nu denne fascination, eller besættelse, af disse kvinder?

Fordi de gennem hele min barndom har stirret strengt ned på mig fra deres alt for store brune rammer bag ved fars stol i spisestuen. Jeg havde ikke helt styr på slægtskabet, kun at den ene var mors "Bejste Karen i Dommerby." Den myndige kvinde, der har aflagt hovedbeklædningen. Den anden skræmte mig mere. Om hun også var en slags bedstemor, plejemor til Bejste, eller mors oldemor har jeg aldrig rigtig været klar over.

Men at hun misbilligede frivolitet og overdreven lystighed - det har jeg altid troet.

Da mor døde, og far flyttede over til Karen, fik jeg billederne med til Østerbro, hvor glarmesteren i Kildevældsgade indrammede dem på mere passende vis. Og lige siden har de hængt på min væg og pirret min nysgerrighed og fantasi.

Forleden var det lille Asta ("Basta"), der igen fik mig til at spekulere over disse kvinders liv. De er jo hendes "formødre". Hvad har de givet videre til hende ned gennem generationerne?

Hans Erik som erfaren slægtsforsker har nu hjulpet mig et godt stykke på vej i at fastlægge slægtskabet. Det er både overraskende og fascinerende og sætter for alvor fantasien i gang.

MEN REJSEN NED GENNEM SLÆGTSHISTORIEN STARTER MED BEJSTE:

ANE KIRSTINE

Bejste døde, mens jeg lå på sygehuset med mine dårlige hofter, og jeg kan ikke huske hende. Men hun er altid blevet omtalt i kærlige vendinger af min mor og mine ældre søskende - som en stærk og klog kvinde, der kunne Jeppe Åkjærs sange udenad og var præget af det frisindede radikale/grundtvigianske miljø på Skiveegnen. Men som blev gift ind i et missionsk miljø og tilpassede sig det - i hvert fald udadtil.

Hvordan var hendes barndom og ungdom, før hun blev gift med "Bejstefaar"? Det har jeg forsøgt at finde ud af. Det har ganske givet ikke været et let liv. Men nok et godt eksempel på det kvindeliv, ingen skal ønske sig tilbage.

Bejste blev født den 3. juni 1884 af en 24-årig ugift husassistent, Karen Marie Andersen, senere Karen Marie Frederiksen, der også selv var født af en ugift husassistent. Bejste fik faderens efternavn efter dennes ønske og blev døbt Ane Kirstine Nielsen. Johan Nielsen var 5 år yngre end Karen. De to blev aldrig gift.

Som 18-årig, i 1902, fødte Bejste en søn, der blev døbt Anders Frederiksen Nielsen, -de to efternavne er efter Bejstes biologiske far og Karen Maries far. Faderen til Anders optræder ikke i første omgang i kirkebogen. Som 26-årig var hun igen gravid, men blev dog gift med faderen, vores "Bejstefaar", og i 1911 fødte hun vores mor. Jeg har altid troet, at mor var den ældste, men det var hun ikke. For Bejstes førstefødte var jo Anders Frederiksen Nielsen, der var 9 år ældre end mor.. Han kom på et tidspunkt til at bo hos Bejste og Bejstefaar, hvilket må have været en stor glæde for Bejste. Men han døde som 17-årig af tuberkulose i 1920, kort tid efter at hendes to små piger, Johanne og Margrethe døde. Der skulle en stærk kvinde til at stå det igennem.

Jeg kan godt huske mor tale om Anders Frederiksen, men jeg kan ikke huske, at hun har nævnt, han var hendes halvbror. Men nogle af mine søskende har vidst det

Jeg har tit undret mig over, hvilken præcis forbindelse den Anders Frederiksen havde til familien, som ligger begravet ved siden af de små piger på Bejstes og Bejstefaaers grav i Bigum.

KVINDELIV - EN FORTSÆTTELSE

Det, jeg ved, begynder i 1841, hvor Karen Nielsdatter fra Knud (en landsby ved Hjarbæk Fjord, som bliver domineret af Indre Mission, men oprindeligt var grundtvigiansk) fødes. Det må være hende, der som ældre er på det ene af mine billeder, indhyllet i tækkelig kyse. **Hendes mor er den ugifte Anne Kathrine Pedersdatter. Matrosen Niels Thomassen udlægges som fader til barnet. Deraf efternavnet Nielsdatter.**

1859, i november eller december, føder den nu 18-årige ugifte Karen Nielsdatter en datter, der bliver døbt Karen Marie Andersen. Faderen udlægges som tjenestekarlen Anders Frederiksen. Han er dog ikke med ved dåben. Karen Marie får ikke efternavnet Frederiksen, men derimod Andersen, der jo til nøds kan betyde Anders' datter.

På trods af, at faderen ikke umiddelbart synes at stå offentligt frem som fader (han "udlægges", og det "bevidnes" af andre), **bliver Karen Nielsdatter og Anders Frederiksen faktisk gift 5 år senere i januar 1864.** Karen Nielsdatter er nu 22 år. På det tidspunkt er hun igen gravid. Hun føder en datter 2 måneder senere, og denne døbes Frederiksen. Tre år senere får de en dreng, der også døbes Frederiksen. **Men Karen Marie vedbliver at være en Andersen, selv om hun vokser op i husstanden. Det fremgår af optegnelsen ved hendes konfirmation i 1878.**

Karen Marie er kvinden på det andet af mine billeder, uden kyse eller anden hovedbeklædning - nu som ældre myndig frue.

I 1884 er Karen Marie Andersen blevet 24 år. Hun er ugift, men føder en datter, der bliver døbt Ane Kristine Nielsen. Det er vores "Bejste". Hun døbes Nielsen, fordi faderen, den 5 år yngre Johan Nielsen, har begæret dette. Han må jo så have ønsket, at han og Karen Marie skulle komme til at danne familie. Vi kan i arkivalierne se, at Johan og Karen Marie har tjent sammen, da han var 15 og hun 20. Så de har kendt hinanden længe. Gift bliver de dog aldrig. Vi ved ikke hvorfor. Mit gæt er, at Karen Marie ikke har været parat til det. Som faddere optræder flere fra familien Frederiksen, ikke mindst Anders Frederiksen og hustru Karen Nielsdatter. De er jo faktisk bedsteforældre. Men det er formentlig en hemmelighed. Vi må dog gå ud fra, at Karen Marie kommer i hjemmet hos dem, selv om hun ikke bærer deres efternavn, men i kirkebogen fortsat benævnes Andersen. Karen Maries 2 yngre søskende er også faddere til "Bejste".

Det er nærliggende at antage, at den lille Ane Kristine Nielsen, kommer til at bo hos bedsteforældrene, udadtil måske som deres egen datter, men det har vi ikke kunnet finde bevis for i kirkebøger eller folketællinger.

I 1902 føder den nu 18-årige - ugifte- Ane Kristine Nielsen en søn. Han døbes Anders Frederiksen Nielsen. Faderen er ikke nævnt ved dåben, men i optegnelsen ved Anders' død står faderen nævnt som arbejdsmand Jens Jensen. Frederiksen-navnet får han efter sin bedstemor Karen Marie, der nu optræder under navnet Frederiksen. (Under hvilke omstændigheder det er lykkedes hende at få eller tillade sig at bære forældrenes efternavn ved jeg ikke. Det har formentlig altid været et ønske.) Nielsen- navnet får Anders efter moderen Ane Kristine Nielsen. Karen Marie, nu under navnet Frederiksen, er fadder/gudmor tillige med en ungkarl Kristian Frederiksen.

Jeg tror, han er den morbror Kristian, jeg mener at have hørt mor omtale. Men den præcise forbindelse har vi ikke fundet.

Karen Marie står stadig som ugift, så det kan næppe være hende, der tager Anders i pleje. Men det kan vi ikke umiddelbart se.

I 1910 bliver Ane Kristine Nielsen og Kresten Larsen Christensen, vores Bejstefaar, gift. De kommer til at bo i Hejring, hvor Kresten Larsen Christensens familie bor og har boet i mange generationer.

1 1911 bliver vores mor Jenny født. Ved dåben optræder kun Bejstefaars familie som faddere.

i 1917 flytter parret til Bigum, hvor de har købt Bakkegården, som gradvis udvides.

1 januar 1920 dør Bejstes førstefødte Anders Frederiksen Nielsen på Hobro Sygehus af tuberkulose, 17 år gammel. Han bliver begravet i familiegravstedet i Bigum ved siden af to små søskende, der døde i 1918 og 1919. . På kirkegården står der kun Anders Frederiksen. Nielsen er fortrængt. Jeg tror ikke, han offentligt var kendt som Jennys storebror, men det er blot gætværk. I kirkebogens optegnelse ved dødsfaldet oplyses hans sidste opholdssted som gårdejer Kresten Larsen Christensens gård i Bigum. Hans forældre angives som Ane Kristine Nielsdatter og arbejdsmand Jens Jensen.

Hvornår Anders er kommet hjem til Bejste, kan vi ikke se. Men det er under alle omstændigheder først efter Bejstefaars køb af Bakkegården i 1917, for i folketællingen for Hejring 1916 er han ikke med.

i 1936 dør enken Karen Marie i Dommerby under navnet Karen Marie Jensen. I en moden alder er hun blevet gift med Jens Kristian Jensen, der bliver omtalt både som landmand og murer. Hun opnåede status som myndig frue i det grundtvigianske miljø på Skiveegnen. Har nok aldrig rigtig tilpasset sig de missionske. Hun var mors " Bejste i Dommerby". Den kloge Karen, som nok alligevel fik præget sin datter.

Vores Bejste, Ane Kristine Nielsen, gift Kristensen, fødte lige så mange børn som datteren, vores mor: 11 i alt. Men 4 døde fra hende: Anders, Margrethe og Johanne - og så i 1944 også sønnen Kristian, der kun blev 18 år. Hun døde som 67-årig i 1952. Nok en kvinde at påskønne, men ifølge Bejstefaar selv gjorde han det først rigtigt, da hun var død. Det sagde han til Arne og mig, da han det sidste halve år af sit liv boede hos far og mor i 1966.

Nu må fantasien eller flere søgninger fylde resten ud.